

Et landskirkeråd? Ja tak, for liturgiens skyld!

Jens Rasmussen skal have tak for at bringe tanken om et landskirkeråd på banen. Hans afsæt er bogen "Store Bededag", som indeholder bidragene fra konferencen om stat og folkekirke i 2024.

Fra bogen refererer Rasmussen en liste over sager, hvor statsmagten har udvist manglende skønsomhed på områder, der traditionelt regnes for kirkens indre anliggender. På den baggrund mener han, at der er brug for en justering af den nuværende kirkestruktur. I sit indlæg den 30. januar foreslår han, at man bør overveje at "tilføre et repræsentativt landskirkeråd til den nuværende kirkestruktur, som i lidt over 100 år er vokset frem."

Det umiddelbare spørgsmål til Rasmussen er nu, hvilke områder det påtænkte kirkeråd skal tage sig af og med hvilken kompetence? Skal kirkerådet over for statsmagten indtage en rådgivende rolle ved siden af bispekollegiet, eller skal kirkerådet ligefrem erstatte bispekollegiet?

Hvad er landskirkerådets opgave?

I et påfølgende indlæg den 6. februar uddyber Rasmussen sine tanker om landskirkerådet. Rådet skal alene tage sig af "folkekirkens indre anliggender, det vil sige liturgi, herunder salmebog med mere." Landskirkerådets fornemste opgave skal være at "værne om folkekirkens religionsfrihed som trossamfund – ikke mindst i forbindelse med folketingets og regeringers initiativer."

Jeg går også ind for, at der etableres et landskirkeråd. Men jeg gør det fra en anden synsvinkel og med et andet sigte. For mig at se bør landskirkerådets fornemste opgave være at varetage fornyelsen af folkekirkens liturgi.

Det igangværende arbejde med folkekirkens liturgi har nemlig vist, at biskopperne næppe har det fornødne overskud til at følge vedholdende og målrettet op på det projekt, som de tog initiativ til i 2016, og som de fra starten søgte at inddrage det brede kirkefolk i.

Som bekendt lagde biskopperne ud med at nedsætte nogle liturgiske fagudvalg til at udarbejde rapporter, der skulle "kvalificere, men ikke styre den efterfølgende brede debat". Den ustyrede liturgidebat skulle fungere som en "*brainstorm*", viste det sig. Biskopperne indhentede tilkendegivelser af enhver art fra det brede folk, inden de besluttede, hvad deres egen holdning var til de liturgiske ordninger.

Bispemøderne: Der skal helst ske så lidt som muligt

På bispemødet i januar 2022 var det på dagsordenen, hvad der videre skulle ske med liturgiarbejdet. De beslutninger, som blev truffet på dette møde, bærer præg af biskoppernes utilbøjelighed til at røre ved de autoriserede ordninger.

Man besluttede godt nok at nedsætte en dåbskommission, men det fremgår tydeligt af det meddelte kommissorium, at der helst skal ske så lidt med dåbsritualet som overhovedet muligt. Således anmodes kommissionen om at overveje et eventuelt behov for "mindre sproglige justeringer af den nuværende dåbsbøn og dåbskollekt samt dåbsritualet generelt".

Vendingen "mindre sproglige justeringer" bør sammenholdes med det faktum, at en række offentligt fremførte indvendinger mod det eksisterende dåbsrituals indhold overhovedet ikke figurerer som punkter på kommissionens agenda!

Tankevækkende nok lægger kommissoriet for resten op til, at der ikke nødvendigvis skal komme noget brugbart ud af kommissionens arbejde. Når der til sin tid skal afgives betænkning, er det nemlig op til kommissionen selv at anbefale, "hvorvidt der skal eller ikke skal indstilles et nyt ritual til autorisation".

Til forskel fra dåbsritualet var folkekirkens højmesseordning slet ikke på bispemødets dagsorden. Allerede inden bispemødet var det nemlig blevet afgjort, at biskopperne ville videreføre den nuværende højmesseordning uden ændringer. En eventuel nedsættelse af en højmessekommission havde givetvis også krævet et solidere fundament end påberåbelse af diverse ustrukturerede tilkendegivelser fra den førte liturgidebat.

Men når nu et hovedeftersyn af den autoriserede højmesse var opgivet, kunne biskopperne godt som plaster på såret have givet præster og menigheder passende adgang til selv at foretage foreløbige forbedringer af den stedlige højmesseliturgi.

Et landskirkeråd kan give ny gejst

Spørgsmålet er, om den liturgiske fornyelse ville få bedre kår, hvis biskopperne overlod ledelsen af liturgiarbejdet til et landskirkeråd? – Det tror jeg. Så meget kan i hvert fald siges, at et repræsentativt, besluttende landskirkeråd givetvis kunne tilføre arbejdet friske kræfter og formentlig også en større lidenskab for den liturgiske fornyelse.

Om ikke andet ville et landskirkeråds medvirken bibringe de liturgiske nyordninger større kirkelig og folkelig legitimitet. Med en beskæring af biskoppernes liturgiske nøglemagt ville forholdet mellem kirkeråd, præster og biskopper leve bedre op til det anerkendte forvaltningsprincip om magtens tredeling:

1. Kirkerådet vedtager de overordnede liturgiske retningslinjer og optræder således som "lovgivende magt".
2. Præsterne forvalter liturgien som "udøvende magt".
3. Biskopperne tilser, at præsterne varetager liturgien på værdig vis i overensstemmelse med de overordnede retningslinjer. Biskopperne beklæder den "dømmende magt".

Men er det teologisk betryggende at lade et bredt sammensat landskirkeråd udarbejde de overordnede liturgiske retningslinjer for folkekirken? – Bestemt ja. Et bredt sammensat kirkeråd vil som udgangspunkt besidde den fornødne liturgiske kompetence.

Men derudover vil rådet efter behov kunne oversende komplekse liturgiske spørgsmål til behandling i særligt sagkyndige fora. Akkurat som biskopperne selv har mulighed for at indhente sagkyndig assistance, når de finder behov for det.